

Oponentský posudek na diplomovou práci

Bc. Anna Oravcová:

Raperky a jejich pozice v rámci české hip hopové subkultury

Diplomantka využila svého „subkulturního kapitálu“ insiderky českého hip hopu a provedla terénní výzkum, jenž se pak pokusila zobecnit pomocí teoretického aparátu kulturních a genderových studií. Její práce se mi líbí, takže oponentské výhrady jsou směřovány spíše do budoucnosti, jako doporučení pro další výzkum.

Teze hypermaskulinity/sexismu/misogynie hip hopu vyžaduje český kontext: jak se liší životní podmínky hochů z Jižáku/ Ostravy a černochů z ghett NYC/LA či amerického „bílého póvlu“? Promítá se nějakým způsobem do situace českého hip hopu experiment genderové rovnosti 1948-1989? Existuje tu spřízněnost s osudem amerických černochů díky „nesamozřejmosti české kultury“ v kunderovském a Bělohradského smyslu?

To samé platí pro česká specifika zmíněné strukturní nevyváženosti, je třeba popsat, co znamenala pro hudební scénu absence druhé vlny feminismu, genderového diskurzu a historický rozdíl v chápání lidských práv. Je nutné připomenout českou absenci velikánek, transcendingících dichotomii svěťice/děvka: například v dokumentu Michela Gondryho *Block Party* (2006) Erykah Badu, Laryn Hill a další raperky působí jako královny vesmíru, zatímco u nás ekvivalent neexistuje (možná Radúza učinila nepatrný crossover). A to prosím máme k dispozici inspiraci takových freestylistek jako kněžna Libuše. U těchto „bohyň“ problém autenticity spojený s femininitou, jak jej prezentuje Thornton, neexistuje.

Ad subkultury: Anna Oravcová poukazuje na mnohoznačnost termínu „subkultura“, ale zatímco teorie, jež zmiňuje, jsou míněny pro subkulturu jako „noise“, tedy v českém prostředí někoho jako Čoko voko, nejsou použitelné pro „subkulturu“ ve smyslu „hudební scény“ mainstreamově úspěšných raperek MC Zuzka, Kenta a Lara 303. Čoko voko má díky textům postavení hip hopové ženské jedničky, např. Petr Vizina a Ondřej Slačálek je považují za největší básníky naší doby. Jejich poetika, témata, ironické a sarkastické přetvoření žánru jsou lahůdkou pro feministickou analýzu textů, novinkou na české scéně a proto je nezbytné se v dizertaci o postavení žen v českém hip hopu o nich zmínit, když už ne je učinit subjektem výzkumu.

V teoretické části je třeba ocenit diplomantčinu obeznamenost s CCCS a kritickými následovníky, vždyť nikdo z nich, ani Stuart Hall, ani Dick Hebdige a Sadie Plant (s výjimkou Angely McRobbie ve sborníku *Současná témata kulturních studií*) nebyli přeloženi do češtiny. Aplikace post-subkulturních teorií na českou scénu by se ale měla prohloubit. V případě dalšího zpracovávání tématu by také šlo zapojit do teorie

Frankfurtskou školu, zvláště Adorna a Benjamina, protože hip hopový diskurz se týká jejich témat, komodifikace a masové kultury. Také „prostor“ klubů lze interpretovat jinak, snad pozitivněji, pomocí teze Hakima Beye o dočasné autonomní zóně (Praha: Tranzit, 2002). Pokud bychom za „pátý element“ hip hopu považovali ne beat boxing ale filosofii, například neoislámský mysticismus a legendu kung fu u Wu Tang Clanu nebo ethos psance v Jarmuschově filmu *Ghost Dog*, bylo by zajímavé vystopovat jeho specificky české a ženské podoby.

V podkapitole feministický hip hop není jasné, zda u nás existuje někdo takto označitelný. V empirické části bych uvítala v interview otázku na téma feministického hip hopu, tak jak ho práce pěkně definuje v anglo-americkém světě. Jaké jsou v Čechách konkrétní praktické strategie na pomoc vyvážení genderové struktury? Nešlo by využít světově ojedinělého projektu Základní umělecké školy, kde se hudebně vzdělává 22% české populace, především děvčat? Dále by bylo dobré se zaměřit na Rock Camp for Girls (pilotní projekt Tábor 2010) a samozřejmě Hip hop camp a Hip hop jam.

I v bibliografii vidím nutnost zařadit české zdroje, např. Martu Kolářovou o genderu a anarchii, Jitka Kolářovou o subkulturách, Václava Magida o Cap Crew atd.

Gramatické, syntaktické a tiskové chyby: snaha o jejich zachycení se změnila v naději, že snad jednou Ústav pro jazyk český někdo vyhodí do povětří. Ale než se tak stane, musíte, Anno, s ortografií něco radikálního udělat:

24 Bourdieu se zabýval mimo jiné, postavením jedince či skupiny ve společnosti, k čemuž mu sloužili různé druhy kapitálu.

26 genderové identity, které předchází teorie chápaly jako vyplývající z... Atd., atd., je toho hodně.

17 Antonio Gramsci se snažil vytvořit koncept, na základě kterého by bylo možné propojit třídními vztahy s kulturou a mocí.

27 Hyperamskulinitu v hip hop....Atd.

Na FHS nově vznikající oddělení antropologie hudby hledá schopné výzkumníky současné městské džungle. V souvislosti s ženami kmene hip hopové kultury vyvstává v paměti pražská přednáška Bruno Nettla o hudbě Indiánů Černonožců z 29. 4. 2010. Jejich písně vznikají na základě vizí, předávaných duchovními průvodci jako medvěd, orel, nebo vlk - pouze mužům. Výjimkou jsou ženy „s mužským srdcem“, převážně dcery náčelníka, jež mohou mít vize a obecně požívají stejných výsad jako muži kmene. Nejsou ženy vstupující na scénu veřejnosti, včetně raperek, také „ženy s mužským srdcem“?

Vzhledem k tomu, že cíl práce je deklarován jako zviditelnění českých raperek, beru Annu za slovo a vyzývám ji k publikační činnosti. Například časopis HIS Voice by seriál o ženském hip hopu ocenil (asi ovšem nikoliv o mainstreamovém).

Otázky:

1. Proč není součástí práce duo Čoko voko?
2. Proč obdivují čeští rapeři Hanu Hegerovou?
3. Existuje souvislost ženského českého hip hopu s českým folklorem, tak jako například u Pod Obojí Slovácká Crew z moravského městečka Hluk?

Navrhovaná známka: výborně

V Praze dne 1. 6. 2010

PhDr. Pavla Jonssonova

Anglo-americká vysoká škola v Praze

<http://www.auni.edu/>

Lazenská 4,

118 00 Praha 1